

PRISTAJANJE

TOMISLAV BOGDAN

SADRŽAJ

VRIJEME KONVENTA	1
<i>Ormari, prozori, jablani i ptice</i>	2
<i>Ti imaš nešto od jutarnjih ulica</i>	3
Kod tebe	4
Modro	5
Kiša	6
<i>Ptice su u grmlju, iza mojih leđa</i>	7
<i>More miriše na polovice dinja</i>	8
Ronilac	9
<i>Razbijene stvari</i>	10
<i>Formiranje suhog cvijeća</i>	11
Šetnja	12
<i>Koliko ih je, majko moja</i>	13
<i>O te stvari, te stvari što podupiru</i>	15
 KONTE I EKIPI	 16
Smrt konte Di Lumbaga	17
<i>Tamo gdje počiva konte Di Lumbago</i>	20
Odlazak Rubena Cyroze	21

<i>Ne, ne, ja Vam ne vjerujem</i>	23
<i>Kako je umrijeti, konte?</i>	24
STIŽE ČETVRTAK	25
Dolazi zima	26
Zima je došla	27
<i>Nije čudo, nije čudo</i>	28
Privežimo fragment	29
<i>Danas je isto, isto kao sutra</i>	30
Razvitak	31
Samoća	32
Danas	33
<i>Podnevni zeleni mirisu</i>	34
<i>Ti dolaziš, zelena</i>	35
<i>Stiže četvrtak, glasanje rode</i>	36
<i>Traje vladavina niječnog i odrješitog</i>	37
<i>Moj se djed skrivao Mađarima</i>	38
<i>Par godina po oslobođenju</i>	39
Iveri	40
<i>Kako samo čekaš pred Krležom!</i>	46
I tvrtka	47

<i>Čovjek je postajao sposoban</i>	48
O autoru	49
Impresum	50

VRIJEME KONVENTA

* * *

Ormari, prozori, jablani i ptice
skloni su mi.

Jedno su mali životi
i sunce na pročeljima zgrada,
oni viču,
zovu roditelje.

Moje prekrižene noge
i moje lice
nailaze na razumijevanje.
Jer vrijeme je takvog položaja.
On najavljuje
dolazak nemoći.

* * *

Ti imaš nešto od jutarnjih ulica
(i k tome sjediš
na masivnom stolu).
Ne obazireš se poput mene
za povlačenjem dana
iz ove sobe.

Kako tama, ne bez najave,
stručno ukida poglede.
Kako je obično kad se pita:
Gdje je onaj koji gleda?

I ne znaš da već čuvam sjećanje
na naš razgovor
koji traje.

KOD TEBE

Kod tebe postoje tri crna, sasvim crna dana.

Kažeš da navraćaju, da dolaze iz vremena,
iz količina.

A ja, питаš, odakle ti ja dolazim.

Izlazim li odnekud ili...

Vidi: onaj koji spoji

tvoje kosti, meso, kože,

učini sve što se

u tom poslu može.

I oči ti se stakle.

Eto odatle.

Ovo je čudno popodne. Sličim okolini,
ormarima.

MODRO

Dva para
pluća od kraja
živi modro.
Pučina je luk,
obala tetiva.

U tome je,
izgleda,
stvar:
približiti se
što više.

KIŠA

Svaki put kada kiši
meni se čini:
mogao bih pisati
sonetne vijence
i slagati magistrale.
Kao da mehanika svoda,
neko čudnovato
otpuštanje utega,
ponire vodu
a uzdiže mene.
Da sam barem bliži visini
u kojoj nastaje,
možda ne bih bio
tako ponizan.
Možda netko,
na kraju krajeva,
samo snažno zavrće
nebesku krpu.

I

Ptice su u grmlju, iza mojih leđa.
Tamo je trenutno granica svijeta.
Ja sam čudno zarobljen.
Šaka podrnutih površini,
lagano vrtim more oko bokova.
Dok zaranjam, bojim se:
na dnu sjede mrtve žene
moje porodice
i pjevaju.

II

More miriše na polovice dinja,
glasovi plohom pretrčavaju zaljev.
To nije dovoljno,
hoću da me zatoči
nešto mekanije.

U grmlju pjevaju ptice,
male činjenice života.

RONILAC

Noćca brza.

Hobotnica pijeskom

rastjeruje ribe.

U dno zabodene

oguljene šibe

naliče na nešto

kopneno

i strašno.

Čempresi siti kosti.

* * *

Razbijene stvari,
njihova možnost tihog,
postojanog smrtovanja.
Govorim o jednoj
potrganoj beskonačnosti,
o jednoj množini.
Razbijene stvari,
lako uklonjive smrti.
Ostupljeni proboji metafora.

* * *

Formiranje suhog cvijeća
na mom stolu
ipak nije isto.
A mora, mislio sam,
biti jednaka glasa,
jednaka bespomoćnog uzdaha.
Iza
tamo je
tišina
tamo
ne
dospi-
jevam.
Jaje bačeno na beton,
njegov jezik
tako izlomljen,
tako prestravljen.

ŠETNJA

Kosina,
kosina koja učvršćuje smjer kretanja,
nije tek pružena našem hodu.
Ona postaje sve manja,
skuplja se i grči,
kao da je bespomoćno ležanje
neugodno podsjeća
na neka prošla, ponosnija stanja.
Ptice raznose okruglu
ljubav ulicama –
mi nismo na putu za Abidos.
Tvoja storuka pojava,
ta nemirna i nametljiva sličnost,
sve je, izgleda, što
u meni izazivaš.
Kako me naglo
otvaraš pojedinačnom –
mi sigurno nismo na putu za Abidos.
Surutka i slak,
bokorni likovi sile,
i još da pustim glas,
da ga na leđa
naprte oceani,
bio bih vladar školjaka,
a to nikako...
Stiže tramvaj.
Dok škripi predočena
ravnodušna igra vremena,
uživam u hladnoći
kojoj ne umijem naći ključ.

* * *

Koliko ih je, majko moja,
koliko ovakvih jutara
kojima nedostaje jedno HURA
na margini teksta.
Tek imenovanja,
formulaična zazivanja,
tek moja tipična sjećanja.
Na primjer:
Kako nekog dana
nismo išli u ribe
i to je pogodilo more.
Jasno je bilo da mu je krivo,
vidjelo se po čudnovatu miru,
skupljenosti zaljeva,
glavinjanju struja.
Očekivao se svakog trena
njegov bijes,
jer more traži partnera,
ono bi rado primilo udarce.
Teško je bez suparnika.
Neduzno more,
naivno more naše uvale,
ti nisi omotano,
nisi krenulo za sobom.
Ti si malo, lokalno more
i nemaš previše iskustva.
Istinito more,
danas nema nikog da te izazove,
nikog da ga poštediš
svojom bijesnom i šutljivom napregnutošću,
svojom ćudi,
koju bi svakako

(kamnuli bi stari)
valjalo pobliže upoznati,
nekako biti na ti.

Samo nazivanja,
samo takva sjećanja
koja to uopće nisu,
kojih ne nedostaje,
kojih tipično nema.

* * *

O te stvari, te stvari što podupiru
odlučnu naslaganost noći!
One čine da znam –
ja nikad neću biti
jedno sa svime.
S bojama, štoviše,
veselim ljudima.
More, primjerice, miruje jedinstveno,
kao lijepa žena bez grudi.

Utihnite, glasovi, utihnite.
Vi tako neosporno živite
da to jedva podnosim.

KONTE I EKIPA

SMRT KONTE DI LUMBAGA

Konte Di Lumbago bio je sklon zadubljivanju.

Isprva se, još u djetinjstvu,

zaplilio u kozmos,

zatim u vlastiti narod,

i konačno u samoga sebe.

Konte je vjerovao kako baš tu

pronalazi stjecište.

Posljednje mjesece provodio je

intenzivno čitajući Oragoru Plotinskog.

Taj davni afrički mislilac,

njegov apsolut,

bijaše tako moćan

da sva životnost nije dostajala

da ga nahrani.

Za svoga rada na Oragori

konte je čuo:

coktanje mora, među recima

tapkanje mrava.

Konte je slušao

povijanje i huku čempresa.

Pritom nije odveć mario za okolinu.

Novine je rijetko čitao.

Struju nije plaćao.

Nije gledao u poštanski sandučić.

Zato je i previdio

hrpu sudskih poziva.

Ticali su se nekakve

rasprave o baštini.

Tako je konte Di Lumbago

naprasno ostao bez nasljedstva.

Odjednom bez igdje ičega,

praktički na ulici,
družio se s dva imena:
Ruben Cyroza, Židov, staretnar,
Inoćencije Naputak, slabašan pjesnik.
Premda nije mnogo držao do njih,
nikad mu nije postalo jasno
što ih je privuklo njemu.
Konte nije bio zao čovjek.
Žene je trebao, ali nije imao
dovoljno strpljenja za njih.
Ergo, konte nije naročito pazio
na svoje potrebe.

Neko vrijeme njegov položaj
činio se bezizlaznim.
Plavokrvna bratija, međutim,
i sućutna rodbina
skrpahu na brzinu
neki konte-fond.
"Krvave oči, vidim krvave oči zidova",
mislio je konte.
To je jedina njegova misao
koju doslovno bilježimo.
Stavimo još i da je vikao:
"Hvala vam, braćo!
Ta kako mi vi ne biste bili braća,
ta kako mi ne bismo bili jedno
kad je sve jedno!"
Krvave su oči zidova, Oragora,
u tijesnoj sobi potkrovlja.

Izgledalo je, zadnjih dana,
da konte Di Lumbago
opet pronalazi mir i zadovoljstvo.
Onda se, maznuvši uže domaru,
jednog sutona prilično okrutno

objesio o čvrsti luster.
Lagano zanjihan
još dugo nakon akta,
svoju je sjenu,
zaslugom svijeće, slagao po
grmlju, pticama i opranom rublju.
Na stolu je ostavio papir.
Na njemu je napisao
ĆAO.

* * *

Tamo gdje počiva konte Di Lumbago
neki čovjek strahovito kune.

Cijele noći,

i sunce,

i dušu,

i boga.

Kažu to je

bradom njegov tvorac.

Tamo gdje počiva konte Di Lumbago
prestaje svaki dualizam.

Tamo zapravo uopće ne počiva konte,
nego leže neki ostaci.

Svakim danom sve ih je manje.

To je takvo sranje.

ODLAZAK RUBENA CYROZE

Nakon ubitačne inventure,
Ruben Cyroza ranim jutrom
kreće,
odnosi kući
svoje brige i račune.
Grad zapravo miruje,
to se Ruben približava njemu,
spušta drvenim stubama.
Njegovi koraci odjekuju:
mora dakle zato
mora dakle zato
mora dakle
Cyroza nije sklon zadubljivanju.
Zastane li, postaje nervozan –
čuje neki brbot, neki trabunj.
Tada misli:
na kontea, uže, sto kila težine
i na mučan osjećaj koji ga prati.
Jerbo Ruben ćuti, dok hoda,
u lubanji gibanje vlastita mozga.
I, uopće, na čudan način
počinje osjećati tijelo.
Dok diše, ulicom u magli
odjekuje njegova fiziološka pjesan.
Onda još pomisli na majku,
psa, maonu, možda neko putovanje...
I da otputuje daleko,
na Tajvan/Formozu,
tamo, gdje nikoga ne zna,
sretao bi samo
gospodina Cyrozu.

Rubene, Rubene...
sve je svršeno i dobro.
Ja te pratim i ispraćam,
spremi se,
ti odlaziš.
U tome sam bio
čvrst otpočетка.

* * *

Ne, ne, ja Vam ne vjerujem
u takve stvari - reče konte.
Ni u gospu, ni u Krista, ni u boga.
Ne vjerujem ni u sudbinu,
pa što onda?
Ja se, štoviše, gnušam
tradicionalnih metafizičkih pojmova,
ne priznajem objektivnost
bilo kakvih kriterija.
Ja sam spoznajni perspektivist,
etički relativist,
epifenomenalist
Ali tako se ne da živjeti - progovori Naputak.
Ma nemojte.
Pitanje svrhe je pogrešno pitanje,
pjesniče,
moje sutra je kargo dinamita,
kada pukne, zapalit će gradove.
Ja sam se, uostalom, već ubio
i uskrsnuo.
Ime mi je neizdrživa sloboda,
pjesniče,
a Vi me, usprkos svemu,
uopće ne poznate.

* * *

- Kako je umrijeti, konte?

- Poput svega drugog,
pjesniče,

samo što postanete
manje transparentni.

- Bojim se, svejedno...

- Ne budite glupi,
pjesniče,
vjerujte u svemoć slučaja,
u smjerove.

Posvuda se račvaju putevi
koji mogu biti Vaši.

Smrt u riječi - to Vam je
podmazana tipka pauze,
ta ne radi se o smrti autora!

Ona trese objekt
kao napucanu šljuku.

- Ali kako možemo

- Ne pitajte više, ne budite dijete.

Vi niste Eckermann,
a ni ja, bogme, Goethe.

STIŽE ČETVRTAK

DOLAZI ZIMA

Sve mi se čini
da će neka tréšnja neba.
Ljudi poskakuju,
zgrade se uvlače
i stabla na sebi
svojstven način
govore:

ZIMA JE DOŠLA

Strgnem ti masku-lice, Beatrice!

Ja sam slabić,

ona krije

moje ranjive tabane.

Priznajem, (tako mi svega)

žuđam samo radijator

(dok poraz obuhvaća stopala).

Meteorološki factum

sasvim je dovoljan.

Došla je zima,

svijet postaje hladan.

* * *

Nije čudo, nije čudo,

bubanj, brdo,

kuka, stablo.

Aye!

Tup udarac

i gle:

u prstima gnojno tuče

radosni početak tjedna.

PRIVEŽIMO FRAGMENT

Odakle dolaze?

Kuda smjeraju, kamo idu... itd?

Sinoć, kad ti priđoh, draga ženo,
pomišljah samo na tvoje tijelo.

Odakle onda

sva ta nedužna imena

koja ti nadijevam?

Odakle dolaze

ta ksiloglava gospoda?

Odakle, dakle,

sva ta imena?

* * *

Danas je isto, isto kao sutra,
moja tradirana djevo.
Odbijaju te takve riječi, znam.
Ti jednostavno ne razumiješ kako,
gledaš me kao da sam
neka prerušena sipa.
Ali ima tu i nečeg fascinantnog,
pa ja bih mogao danima pričati
o tome kako u čovjeku
nema ničega čistog.
Danima,
samo pričati.
Vidiš me, nagađam, kao zagubljena,
teturava putnika.
Taj svoj odlučni flamenco
on zasniva na hrpi kovčega
punih disenzusa.

RAZVITAK

Pa što su mogle reći ptice?

Mi već neko vrijeme

ne prolazimo stepama,

nismo više otkriveni.

One nisu obustavile nadzor.

Pokazati se znači domahnuti

njihovoj zaboravljenoj ustrajnosti,

znači teška srca biti

ptičja čeznutljiva služba.

Što su mogle reći ptice?

“Ti ne izlaziš,

tebe nema,

ti sigurno stalno

razvijaš filmove.”

SAMOĆA

Ne sjećam se više

niti jedne ulice.

Ne pamtim ni ljude.

Samo kretanje, trk,

veliku maglicu koja klizi.

Tvoje tijelo:

hodala si,

jedini emisar tome danu,

mrkva za magarčinu.

Tvoje riječi:

kao ljuštenje kukuruznih klipova,

kao poljoprivredni radovi,

više puta u godini,

i tada lagane i neizbježne

poput kose dok pada

za šišanja.

Ti si bila osobito lijepa,

kao dosadna metaforika

otpadanja i uvenuća.

Ti si bila elegantna i jedra

kao debeli polumjesec

na noktima palčeva.

Ti si bila,

sad si mrtva,

umrlasinemate

nema.

DANAS

Sve je kako treba.
Ulica je ravna i ja
izmjenjujem akutne poglede
posoljenim očima.
Hladno je, ovakvo vrijeme još do jučer
upućivalo je prosvjed i:
danas pada krupna sol
zimskog jutra.

Radi se, zapravo, o dvjema solanama.
O pravoj koje nema
i čije proizvode svejedno koristim,
i o drugoj, također
pravoj koje nema.
Njena postrojenja smještam na nebo
i vrlo pažljivo krivotvorim papire.
Moje figurativne solane
služe mi danas
kao prostirke i naslonjači,
kao topli podovi.

Sve je kako treba.
Ja ću sve te ljude koji nailaze
nabacati kao cjepanice,
kao brikete.
Poslije ću ih nasumice
uzimati s hrpe
i na koncu će me ubiti
previše podataka.

I

Podnevni zeleni mirisu,
ti sjedaš kraj mene
sравnjiva jedino
s poraznom mišlju
o smrti.

Dolaziš, podnevna,
te me činiš bolnim
ili otvorenim.

Bitno je
da si uopće
prispodobiva.

II

Ti dolaziš, zelena,
iza tvojih leđa
šire se jutrom
četiri režnja kuće.
Dok dahćeš,
niz tobogane klize
deseci malenih
trtica.

* * *

Stiže četvrtak, glasanje rode,
neizbježna rijetka kiša.

Krupni entiteti
poklanjaju poglede
savijene u pogače.

Nikad prije nisam shvaćao
da doručkujem
džabe.

Stiže četvrtak, glasanje rode,
neizbježni štropot kljunova.

* * *

Traje vladavina niječnog i odrješitog.
Ipak, odsječne se misli
skoro uvijek rastvore,
na kraju ciklusa neizbježna postane
množina rješenja.
Ona zatim krepko nestanu
zbog svoje istosti.
Bude li sreće, nastupa grananje:
drhtavi i blagi trenuci složenosti,
čvornata pojava, recimo, metafora.
Moglo bi se reći da sam
ustao i krećem,
carevim dekretom
otpravljen za Sibiriju.

I

Moj se djed skrivao Mađarima
u štali, u bačvi
tamo su mu kriomice
moja baka i moj otac
odnosili kruh
i slaninu
Mađari su dolazili
konji su udarali
Mađari su dolazili
nikad nisu stigli
do bačve

II

Par godina po oslobođenju
moj djed je umro
od neke bolesti
više znam o crnom stablu
pred njegovom kućom
otpiljenoj ruci
zabodenoj u kal
koja danas prvenstveno služi
susprezanju ljuta psa
zovu ga Medo
grizao bi sve došljake
i domaće
ne voli djecu
kokoši
ni kuje
a ja sam mu
simpatičan

I

Visoka crna ti
tamo gdje ostavih šalicu mlijeka
oblačiš gaćice
svejedno
nakićena ili gola
jednako si
lažna čista
mirna
svejedno

II

Evo

to je vrijeme kamenih figura

one zabranjuju divljanje označitelja

tvoje otajstvo

(ono što jesi)

postaje u mojim ustima

obična privlačna varka

jedino

što postoji

III

Započinje

ne boj se ljubavi topla dok plačeš

ne boj se kako si topla

započinje

žuta liturgija dana

ista ona svjetlost

koja daje otpočetka

IV

Ti me ljubiš bjeličasti lovore
u mraku nad uznojenim
konjskim glavama
pucaju tvoje usne
tvoje usne pucaju
i šute

V

Izvijamo glave vidiš li
time poravnavamo plahte
kao duguljasti niski psi
ili zmije
tvoja donja vilica
ona
podsjeća na ribu
a vrat da
i ne spominjemo

VI

Dok ležimo ljubavi
ti trepćeš
zvuči kao sudaranje
metalnih kuglica
koje neprestano
neprestano pokrećeš
sve to ipak upućuje na nešto
veće obuhvatnije
ubitačnije

* * *

Kako samo čekaš pred Krležom!

Kako samo čekaš

dok ja kasnim!

Imaš zeleni kaput od kamena

i ne vidim ti ruke.

Trg, tramvaj i žene-salvete

slani su, vilo šalova,

slani su pseći dah

hladnog jutra tvoga čekanja.

Njime si tamo odakle dolaziš

zacijelo oličila

nekoliko prostorijska.

I TVRTKA

I tvrtka je bog, Turrini.
Dodaj tome avione,
kitovo jaje od tone.
Ono je moćno
postrojenje koje plovi,
nadsvođuje koralje.
Dopiši, uostalom,
i sve druge stvari.
Zatim i legije
univerzalija.
Kakva općost, Turrini,
kakva praznina.
Supstancija koju
boli dupe.

* * *

Čovjek je postajao sposoban
za sve složenije radnje.
Ti oblikuješ,
ja neprestano čitam knjige,
i to odavno nije
krajnji rezultat.
Vratimo se načas osnovama,
izađimo malko na ulice.
Koliko prolaznika, ljubavi,
koliko nepoznatih ljudi!
Najbliže gledamo ravno u oči.
Ta munjevita pražnjenja
nazivam elementarnim susretima.
Sukobima koji ništa
ne povlače.
Usredotočenošću koja
naizgled nema svrhe.

Tomislav Bogdan

Rođen 1973. u Splitu. Diplomirao komparativnu književnost i filozofiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Zaposlen na Odsjeku za kroatistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu, gdje se bavi proučavanjem starije hrvatske književnosti. Pjesme objavljivao u svim važnijim hrvatskim književnim publikacijama, uvrštene su u nekoliko pregleda hrvatske lirike, a prevedene su i na strane jezike (slovenski, mađarski, litavski i poljski). Objavio zbirku poezije *Pristajanje* (1998, 2002).

Biblioteka Online

knjiga 4

Tomislav Bogdan

PRISTAJANJE

© 2002 Tomislav Bogdan

© za elektroničko izdanje: Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, 2002, 2015

Izdavač

Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, Zagreb

Za izdavača

Aleksandra David

Urednik

Krešimir Pintarić

Fotografija

© Domagoj Lozina

ISBN 978-953-6924-02-8 (HTML)

ISBN 978-953-345-315-6 (EPUB bez DRM)

ISBN 978-953-345-316-3 (PDF)

ISBN 978-953-345-317-0 (MOBI)

Prvo izdanje

Naklada MD, Zagreb, 1997.

**Knjiga je objavljena uz financijsku potporu
Zagrebačke banke d.d.**

